

AZ IRAKI ÉS A SRÍ LANKA-I HARCIS CSOPORTOK KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA¹

A kommunikációnak fontos helye és szerepe van a felkelők arzenáljában, ugyanis az Internet felhasználásával összekapcsolódhatnak egymással, a szövetséges csoportokkal az adott országban, régió belül, de akár az egész világban. A szerzők – a felkelés jellemzőinek leírása és egy rövid helyzetkép vázolója után – összehasonlító módszerrel bemutatják a méretében, jelentőségében, a világpolitikára gyakorolt hatásában egymástól nagyságrendekkel eltérő két állam felkelő csoportjainak működését (alkalmazott eljárásokat és eszközöket) és kommunikációját.

The goal of this article is to highlight just this – the importance of the communication side of the conflict to the insurgents, by comparing two current conflicts, Sri Lanka and Iraq. The Tamil insurgency in Sri Lanka has a long history, but internationally it sometimes tends to be forgotten. The opposite conflict is in Iraq. The common thing in these two conflicts is that both have contributed to the theory and practice of insurgencies, in the communications field. The Tamil Tigers were the first to perfect their communications skills. The Iraqi insurgents took the Internet, and used it for recruiting, training, communication, fundraising and propaganda just to name a few vital functions. The article intends to show how these skills worked for the insurgent side as a kind of force multiplier, which is almost impossible to beat.

Az amerikai hadsereg definíciója szerint a *felkelés olyan szervezett mozgalom, amelynek célja a törvényesen megválasztott kormányzat megdöntése szubverzív módszerekkel és fegyveres fellépéssel. Elnyújtott katonai jellegű konfliktus, aminek célja a kormányzati irányítás és legitimitáció meggyengítése, a felkelő csoport legitimitációjának és irányítási képességeinek növelésével párhuzamosan. A felkelés középpontjában a politikai hatalom megszerzése áll.*² A felkeléseknek két fajtáját szokás megkülönböztetni: a tömegmobilizációs modellt és a fegyverrel fellépő modellt. Az elsőnél a hangsúly a tömegek mozgósítására helyeződik, a másodiknál erőszak alkalmazásával próbálnak olyan masszív instabilitást teremteni, amelyben a felkelő csoport lehetőséget kaphat a hatalom megszerzésére.³ A terrorizmus definíciója az amerikai hadseregben: *Törvényellenes erőszak alkalmazása vagy törvényellenes erőszak alkalmazásával való fenyegetés szándékos használata félelem keltésére; célja, hogy megfélemlítsen vagy kényszerítsen egy kormányt vagy társadalmat politikai, vallási vagy ideológiai jellegű céljai megvalósítására.*⁴

A jelenleg alkalmazott definíciók nem teszik könnyűvé a terrorizmus és a felkelés közötti különbségtételt. A terrorizmusnak a mai napig nincs általánosan elfogadott definíciója. A morális relativizmus – hogy ti. az egyik nép terroristája a másik nép szabadságharcosa – teszi lehetetlenné egy általánosan elfogadható definíció megszületését. A felkelés definiálása hasonló nehézségekbe ütközik. A legfontosabbnak mondható különbség a kettő között, hogy a felkelések olyan módon kombinálják az erőszakot a politikával, amire a terrorista szervezetek képtelenek. További jelentős különbség, hogy a felkelők rendelkeznek hagyományos katonai

---

¹ Az MHTT 2007. évi pályázatára beküldött tanulmány szerkesztett változata.

² Counterinsurgency Field Manual 3-24 1-1.

³ Field Manual 3-07.22 Counterinsurgency Operations 1-1 – 1-6. o.

⁴ Joint Publication 1-02 Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, 12 April 2001 (As Amended Through 13 June 2007) 540. o

szervezettel, a terrorista szervezetek viszont nem, és ez utóbbiak mögött kiépített szervezet sincs, ellentétben a felkelő csoportokkal. Mindkettőnél sor kerülhet a terrorizmus, mint eszköz bevetésére, a felkelő csoportnak azonban nagyobb a mozgástere az alkalmazott eszközöket illetően, mint egy terrorista csoportnak.

A felkelés katonai és politikai kihívás egyszerre. A felkelések mögött mindig valamilyen, az elégedetlenek számára vonzó ideológia áll. Éppen ezért minden felkeléssel szembeni stratégia elsődleges törekvése, hogy az elvek harcát megnyerje. A felkelések akkor sikeresek, ha meg tudják nyerni céljaiknak a tömegeket, és képesek őket mozgósítani mind politikailag, mind anyagilag. A sikerhez szükséges a lakosság jelentős részének aktív támogatása. Általánosságban véve a győzelem azon felkelő csoportoknak adatik meg, amelyeknek legerősebb az elkötelezettségük, a legjelentősebb katonai és politikai képességekkel rendelkeznek és a legkevesebbet hibáznak.

A kommunikáció a modern felkelések súlyponti kérdése. De amíg pl. Menahem Begin az Irgun élén még azért tartotta fontosnak a nemzetközi sajtó jelenlétét Palesztinában, hogy kivédhessék a brit hadsereg és biztonsági erők civil lakosság elleni megtorló akcióit, és megismertessék céljaikat a világgal, ma sokkal nagyobb és jelentősebb szerepet kap a felkelők arzenáljában.

A Srí Lanka-i tamil szeparatizmus kommunikációs háttere

A Srí Lanka szigetén dúló összetett polgárháborús konfliktus az iraki fejleményeknél jóval kevesebb figyelmet kap a világ nagy hírügynökségeitől, és ezáltal a hírek fogyasztóitól is. Míg az Egyesült Államok „terrorizmus elleni háborújának” fő fejleményei a legtöbb tájékozott ember előtt ismertek, addig a tamil terroristák és a szingaléz kormányerők között 24 éve dúló küzdelem okai és részletei a legtöbbször számára homályban maradtak.

A Srí Lanka-i háború formálisan 1983-ban robbant ki. Egy több évtizedig tartó, feszültségektől terhelt belpolitikai folyamat előzte meg. A sziget brit gyarmati uralom alóli függetlenségének 1948 februárjában történt kikiáltása után a többségi szingaléz kormányzati elit adminisztratív eszközök sorával igyekezett gátolni a terület másik fajsúlyos lakossági csoportját alkotó tamil kisebbség politikai jogait⁵. A tamillel szembeni politika az ötvenes években erősödött fel, amikor egy, a Bandaranaike család köré tömörült szingaléz nacionalista csoport vette át az ország kormányzását. Az új adminisztráció jogszabályok sorával igyekezett a tamilok rovására pozícióba emelni a szingaléz kultúrát és társadalomrészt, aminek következtében a kisebbséghez tartozó fiatalok és értelmiségiek tömegei előtt zárták be az érvényesülés útjait⁶. A szingaléz nemzeti ideológia Srí Lanka egész területét egységes szingaléz államként értelmezte. Ezt az elvet a főként az északi vidékeken és a keleti és nyugati tengerparton többé-kevésbé összefüggő területen élő tamilok kezdetben csak látszólag, majd a szingaléz politikai nyomás alatt saját nemzeti ideológiájukat kialakítva egyre direkter módon fenyegették.

Az 1970-es évek első felében megalakultak azok a tamil fegyveres csoportok, melyek a szingaléz dominanciájú Srí Lankától elszakadva egy független tamil állam, Tamil Eelam

⁵ A szigetország etnikai és vallási arányairól, társadalmi viszonyairól ld.: Sri Lanka 2006, Countries of the World-From the USA CIA Factbooks, the United Nations Statistical Office, and the Library of Congress Country Studies, Link: http://www.photius.com/countries/sri_lanka/national_security/index.html, letöltve: 2007.02.13.

⁶ Walter Schwarz: The tamils of Sri Lanka, The Minority Rights Group Report No. 25, 1988, 9.-10.o.

megalakítását tűzték zászlajukra. Köztük elemzésünk egyik tárgya, a felkelés jellemzőinek vázolója után, az 1972-ben alakult Tamil Új Tigrisek mozgalma, mely csakhamar a ma is ismert Tamil Eelam Felszabadító Tigrisei (LTTE) elnevezést vette fel, és a kilencvenes évektől a szecesszionista törekvések vezető ereje lett

A fegyveres frakciók azonnal megkezdték akcióikat a kormányzati és közigazgatási létesítmények ellen, de fellépésük soha nem tudhatta maga mögött (és ma sem tudhatja) a tamil közösség egészének támogatását. A hetvenes-nyolcvanas évtizedek fordulójára a két etnikum közötti viszony végletesen elmérgesedett. Ilyen légkörben csak olaj volt a tűzre az 1983-ban lezajlott tamillelles program, mely a városokban számos áldozatot szedett a kisebbségek soraiból. A polgárháború kirobbanását – mint fentebb utaltunk rá – hagyományosan ettől az évtől számítjuk.

A Tamil Eelam Felszabadító tigrisei és a háború

A Tigrisek valójában igen kicsiben kezdték a működésüket. Postaállomások és rendőrörsök ellen végrehajtott szórványos akcióik haloványan sem emlékeztettek még a kilencvenes és kettőezres évekre jellemző kiterjedt harci tevékenységükhöz. A bevezetőben vázolt definíciók szerint felkelő csoportnak számítanak, a terroristacselekmények és a gerilla hadviselés vegyes, helyzetfüggő alkalmazása azonban már korán jellemezte metodikájukat. Lépéseik vezérük, Vélupillai Prabhakaran nevével fűződtek össze. Prabhakaran terroristavezér, tábornok és politikus is egy személyben, ki egész életét a Tigrisek és a tamil függetlenségi mozgalom céljaira tette fel. Vezetői adottságai a kilencvenes évek elején bontakoztak ki leglátványosabban, amikor az 1987 óta Srí Lanka északi részén állomásozó indiai béketeremtő erők visszavonulásra kényszerültek. Az indiai csapatok egy Srí Lankával kötött államközi megállapodás⁷ értelmében voltak a területen abból a célból, hogy lefegyverezzék a tamil gerillacsoportokat. A leszerelési műveletet lényegében csak az LTTE „élte túl”, mely így gyűjtőhelyévé vált a többi egykori fegyveres frakció aktivistáinak és harcosainak. Prabhakaran befogadta és megszervezte őket, miáltal a Tamil Tigrisek a szecesszionista mozgalom egyedüli, immár valós katonai súllyal rendelkező erejévé léptek elő. Ez a potenciál elégnak bizonyult a szingaléz hadsereg hadműveleteinek megrekesztéséhez és az indiai béketeremtő erők helyzetének végletes destabilizálásához, aminek következtében az indiaiak 1990-ben kivonták csapataikat a szigetországból. Ekkor nyert új lendületet a konfliktus, mely a semleges nyugati közvetítéssel évek óta folyó és többször megszakadt tűzszüneti és béketárgyalások dacára lényegében máig tart.⁸

A Tigrisek stratégiai céljai alapvetően különböznek az Irakban harcoló csoportokétól. Ezeket *a következőképpen foglalhatjuk össze:*

- A tamil terrorszervezet nem kérdőjelezi meg a fennálló világrendet.
- Nem kívánja a létező uralmi formákat, társadalomszervezési és kormányzati elveket alapvetően megváltoztatni.
- A létező nemzetközi rendszerbe önálló politikai tényezőként be kíván illeszkedni.
- Ennek eszköze a szuverén nemzetállam kialakítása, melyet az adott nemzetközi rend elismert, együttműködő és integráns részévé kívánnak tenni.

⁷ Junius Richard Jayawardene Srí Lanka-i elnök és Rádzsív Gándhi indiai miniszterelnök megállapodása olvasható: The Official Website of the Sri Lankan Governments Secretariat for Coordinating the Peace Process (SLOOP) Link: <http://www.peaceinsrilanka.org/peace2005/Insidepage/Agreements.asp>, Letöltve: 2007. 02. 15.

⁸ Igaz, intenzitása napjainkban kisebb, mint az iraki polgárháborúé. Ld.: Kristine Höglund: Violence and Peace Process in Sri Lanka, In: Civil Wars, Volume 7.,(2005) No. 2, 156-170. o.

- Településterületük földrajzi és gazdasági adottságai folytán hatalmi szerepre nem számíthatnának,⁹ így nem is kérdőjelezhetnék meg a világ és a térség meghatározó államainak jogait és pozícióit.
- Lényegében az USA vezető szerepét sem vitatják.
- Egyedüli ellenségeiként a szingaléz kormányzatot és az azzal együttműködő mérsékelt tamil politikusokat jelölik meg.

Mindezek ismeretében értékelhetjük kommunikációs tevékenységüket, mely alapvetően két markáns területet ölel fel. Az egyik a tulajdonképpeni politikai kommunikáció terrénuma.¹⁰ Mivel államként képzelik el a tamil vidékek jövőjét, az LTTE vezetői készülnek a reményeik szerinti új korszakra. Saját személyüket a rendelkezésükre álló orgánumokon keresztül már nem csupán hadurakként, hanem konstruktív államférfiakként is igyekeznek exponálni, felkészülvén hatalmuk átmentésére egy kevésbé puskaporos, de már alkotmányos keretekkel rendelkező korszakba. A középpontban persze minden esetben a legfőbb vezető, Prabhakaran kap helyet. A másik terület, mely itt nagyobb figyelmet kap tőlünk, a harci tevékenységgel összefüggő kommunikáció.

Harci metodológia és kommunikációs lehetőségek

A Tamil Tigrisek a közösség elleni szervezett erőszak két formáját, a terrorisatevékenységet és a gerilla-hadviselést kombinálják tevékenységük során. Ez számos összehasonlítási alapot ad az iraki felkelők működésével. A terrorkampány legfontosabb elemei ugyanis lényegében az arab országban megfigyelhetővel azonos képletet követnek. Eszköztárukban egyaránt megtalálhatóak az öngyilkos merényletek és a meglepetésszerű, időzített vagy távirányított bombatámadások is. A célpontok között – szintén Irakhoz hasonlóan – többnyire karhatalmi és katonai egységek objektumai és személyzete, közigazgatási és kormányzati létesítmények és kiemelt politikai vezetők szerepelnek.¹¹ Éles ellentétben azonban az iraki felkelőkkel, a Tigrisek kényesen ügyelnek arra, hogy akcióiknak külföldi illetőségű személyek és érdekeltségek ne essenek áldozatul. Kiemelt politikai -és ezáltal kommunikációs- célként kezelik, hogy a külföld legalább közömbösen viselkedjen a Srí Lanka-i konfliktussal szemben. Az öngyilkos merényletek céljára férfiakat (úgynevezett Fekete Tigriseket), nőket (a „Szabadság Madarait”) és gyermekeket egyaránt felhasználnak. Működésük részben terrorszervezet-jellegét azonban nem sikerült elkendőzniük, így minden elővigyázatosságuk ellenére csaknem annyira szalonképtelen tényezővé váltak, mint az iraki harcosok. Támadásaik céljai is az ismert sémát követik. Céljuk a félelemkeltés a társadalom soraiban, a politikai szereplőkre való nyomásgyakorlás a maximális károkozás elvével, ugyanakkor a lehető legkisebb kockázat mellett. Ezen kívül a terrorcselekmények demonstrálják az LTTE jelenlétét és akcióképességét, ami különösen mozgalmasabb politikai időszakokban bír komoly jelzésértékkel. Ez a tevékenységi kör azonban sajátos módon – néhány kiemelt esetet leszámítva – Srí Lankán nem tett olyan mély és megrázó hatást a társadalom egészére, mint Irakban. A többség igyekszik nem tudomást venni a polgárháborúról, amit egy földrajzi és

⁹ A tamillakta területek sok száz kilométeren át húzódó vékony tengerparti területsávja még közvetlen infrastrukturális kapcsolatokkal sem igen rendelkezik, ezért az is kétségsbe vonható, hogy egyáltalán életképes volna-e államként.

¹⁰ Az LTTE politikai szárnya a gyakorlatban máig alárendelt szerepet játszik a katonai szárnyhoz képest, de jelentősége egyre növekszik. Ld.: R. Ramasubramanian: Suicide Terrorism in Sri Lanka, Institute of Peace and Conflict Studies (IPCS), New Delhi, India, Link: <http://www.ipcs.org/IRP05.pdf>, 8.-9. o. Letöltve: 2007.10.10.

¹¹ A Tigrisek nevéhez – sokakkal egyetemben – két vezető dél-ázsiai politikus meggyilkolása is fűződik. Rádzsiv Gándhi indiai miniszterelnököt 1991. május 21-én, Ranaszinghe Premadasza Srí Lanka-i elnököt 1993. május 1-jén gyilkolták meg.

társadalmi értelemben egyaránt jól behatárolható konfliktusnak tart.¹² Igaz, az utóbbi években a támadások intenzitása messze nem éri el az arab országban tapasztalható szintet.

Érdekes különbség továbbá, hogy a tamilok esetében a vallási elem hangsúlya a harci ideológia megteremtésénél jóval szerényebb, mint ahogy azt a közel-keletieknél megfigyelhettük. Ez még annak ellenére is igaz, hogy a hinduizmus az adott környezetben természetes elemét képezi a tamilság önazonosság-tudatának. Srí Lankán mégis inkább szingaléz oldalról hangoznak el olyan érvek, melyek vallási alapon feltételezik a teljes antagonizmust a buddhista szinhalák és a hindu tamilok között¹³. A Srí Lanka-i konfliktus tehát inkább nemzeti küzdelem a résztvevő felek számára, mintsem „szent háború”.

A gerillatevékenység már lényegesen több kommunikációs lehetőséget rejt magában. *A leggyakoribb motívumok:*¹⁴

- Az LTTE harcosainak működését legitim önvédelmi háborúként állítja be, gondosan ügyelve arra, hogy akcióikat egy szingaléz kormányerők részéről érkező provokációra adandó válaszként határozhassa meg.
- A propaganda alapmotívumai között a defenzív elem lényegesen hangsúlyosabb, mint az irakiak esetében.
- A lélektani hadviselés azonban itt is fontos szerephez jut. Ebből a szempontból értékelhetőek leginkább az olyan lépések, mint például az elesett szingaléz katonák holttesteinek bemutatása. Természetesen a gyermekek öngyilkos akciókra való felhasználásának is rendkívül súlyos lélektani hatásai vannak, és erősítik a tamil lakossággal szembeni negatív attitűdöket a szingalézek körében.
- A tigrisek által kiadott sajtóközlemények rendszeresen beszámolnak ellenfeleik veszteségeiről, melynek mértékéről nehezen ellenőrizhető adatokat hoznak nyilvánosságra. A saját veszteségek természetesen szerényebb teret kapnak, míg nem hagynak kétséget afelől, hogy a tamil harcosok igaz ügyet képviselnek.
- A kommunikációjuk ezáltal erősen propaganda jellegű, de a közölt információkat nem lehet automatikusan hiteltelennek tekinteni. A Tigrisek ugyanis számos tényezőnek köszönhetően (természetföldrajzi adottságok, a szingaléz haderő állapota¹⁵) valóban elérték katonai szemszögből is értékelhető eredményeket.

Ezeknek az eredményeknek köszönhető, hogy a sziget északi részén napjainkban kialakult egy bizonytalan határokkal rendelkező törvényen kívüli terület, mely az LTTE ellenőrzése alatt áll. Bár a szingaléz hadsereg és légierő csapásai folyamatos nyomás alatt tartják ezt a vidéket, a tényérésnek hála, a Tigrisek kezébe olyan anyagi és technikai lehetőségek jutottak, amilyenekkel például az iraki fegyveres csoportok messze nem rendelkeznek. Itt nem csak

¹² A közhangulatot jól példázza Hardi Péter helyszíni riportja: Szabad Föld, 2006/8. szám, február 24–március 2.

¹³ Ez a nézet a történeti tapasztalatok alapján is erősen vitatható. Ld.: P.K. Balachandran: A History of the Indo-Lankans, Hindustan Times, 2006. május 22.

¹⁴ A propagandáról bővebben: Peter Chalk: Liberation Tigers of Tamil Eelam's (LTTE) International Organization and Operations, A preliminary analysis, A Canadian Intelligence Service publication, 2000.

¹⁵ A háború igen felkészületlenül érte a szingaléz fegyveres erőket. A haderőről, a nemzetbiztonsági tényezőkről és a háború kezdeti szakaszáról ld.: Vernon L.B. Mandis: National Security Concepts of States: Sri Lanka, United Nations Institute for Disarmament Research, 1992. és The International Institute of Strategic Studies (IISS)-Armed Conflict Database, Link: http://acd.iiss.org/armedconflict/MainPages/dsp_ConflictWeapons.asp , Letöltve: 2002. 02. 13.

egy látens önálló állami lét intézményeit kezdték szimulálni (bíróság, rendőrség, „nemzeti” bank és pénzverés, stb.), hanem a kommunikációs és hírközlési lehetőségeik is szélesedtek. Eszköztárunkban ma már ott vannak az internetes honlapok és a rádióadások is. Ezek segítségével napi rendszerességgel tarthatják a kapcsolatot szimpatizánsaikkal, és persze az érdeklődőkkel is. A Tigrisek nem csak saját ideológiájuk és céljaik közvetítésére használják fel ezeket a fórumokat, hanem információkat is adnak tevékenységük egyes területeiről, például a szingaléz kormányzattal folyó béketárgyalások egyes fejleményeiről,¹⁶ vagy a szervezet „diplomáciai” tevékenységéről.

Szemben az iszlám fundamentalistákkal, a tamilok eleinte számítottak a nyugati világ szimpátiájára, és törekedtek rá, hogy kedvező színben tüntessék fel magukat. Nyugaton számos legális üzleti tevékenység jelzi jelenlétüket, melyek jövedelmét részben háborújuk finanszírozására, részben lobbyzásra fordították. Megbízottaik számos nyugati (a még a gyarmati időkbe visszanyúló kapcsolatok miatt főként brit) politikus támogatását igyekeztek megnyerni.¹⁷ Terroristatevékenysége azonban végletesen diszkreditálta az LTTE-t, ami 2001. szeptember 11-e után különös hangsúlyt kapott. Ennek ellenére az európai tamil diaszpóra egy része és a tamilok külföldi szervezetei továbbra is igyekeznek támogatást szerezni a tamil nemzeti céloknak.¹⁸ Tény ugyanakkor, hogy a külföldi tamiloktól Srí Lankára érkező pénzadományok nem mindegyike önkéntes felajánlás eredménye.

A világháló szinte korlátlan teret nyit az információk közlésének és cseréjének szerte a glóbuszon. Ennek óriási jelentőségét az LTTE és támogató szervezetei is igen hamar felismerték. Az internet széleskörű alkalmazása egyaránt jellemző rájuk, és vizsgálatunk iraki tárgyaira is. Az LTTE és intézményei (például a Londonban működő Eelam House) nagy hangsúlyt fektetnek a tekintélyesebb hírügynökségek folyamatos tájékoztatására és sajtóanyaggal való ellátására. Szervereik is általában Srí Lankán kívül üzemelnek, és biztosítják számukra a folyamatos nyilvánosságot. Az online-terrorizmus egyik első megnyilvánulása is a Tigrisekhez volt köthető, mikor 1997-ben spamekkel árasztották el a szingaléz kormány külképviseleiteinek e-mail címeit.

A Tigrisek mozgalmának eredményei és tanulságai

A fent említetthez hasonló *akciók persze látványosak és kellemetlenek, de számottevő károkat nem tudnak okozni.* A terrortámadásokról általában elmondható, hogy bár kiszámíthatatlanságuk miatt félelmetesek, az ártatlan emberéletekre nézve pusztítóak lehetnek, egy ország potenciáljaiban, hatalmi képességeiben, katonai és stratégiai pozícióiban nem képesek érzékelhető kárt tenni. A terrorizmus hadviselés jellege ebből a szempontból merő illúzió. A valódi háborúk nemzetgazdaságokat és emberek tömegeit megsemmisítő, országokat és népeket alávett helyzetbe kényszerítő következményeit ezek a módszerek nem tudják produkálni. A Tigrisek sem öngyilkos merényleteiknek köszönhetik viszonylagos politikai térnyerésüket, hanem – egyebek mellett – annak, hogy a gerilla-hadviselés módszereit felhasználva annak lehetőségeivel is élhettek. Tudván, hogy az eredmények talán a leglényegesebb dolgokat árulják el egy módszerről, a kommunikáció tekintetében is érdemes számba vennünk ezeket.

¹⁶ Ld.: Official Website of Peace Secretariat of Liberation Tigers of Tamil Eelam, Link: <http://www.ltteps.org> .

¹⁷ Nyugaton Nagy –Britannia mellett Az Egyesült Államok, Svájc, Kanada, Ausztrália és a skandináv államok adnak otthont népes tamil diaszpóráknak, így nyugati lobbytevékenységük és anyagi forrásaik is többnyire ezekben az országokban koncentrálódnak.

¹⁸ Az ezredfordulóra az LTTE-nek és a hozzá közel álló szervezeteknek mintegy 54 országban voltak „képviseleik”

Az LTTE évek óta sikeresen üzemelteti internetes fórumait, és sugározza a Tigris Hangja rádió adásait. Ennek köszönhetően folyamatosan jelen tud lenni a polgárháború „propaganda hadszínterén” is. Ez jelentős eleme a tevékenységének, mivel az arculatépítés és a politikai kommunikáció legfőbb fórumát hozza létre. Eredményképpen a Tigrisek képesek elérni távoli országokban működő partnereiket, és informálhatják a tevékenységük iránt érdeklődőket. Bár alkalmanként érzékelhetőek az LTTE közösségteremtő céljai is,¹⁹ mint nemzeti mozgalom különböző formában szólítja meg a tamilokat és a más nemzetiségűeket. A külfölddel szembeni alapvető célkitűzések lényegében nem változtak. A szervezet igyekszik kedvező színben feltüntetni küzdelmét, és apellálni a nyugat szabadságeszményére, miközben hangsúlyozza a szingaléz kormányerők elnyomó intézkedéseit.

*

Miután Prabhakaran 2002-ben jelezte, hogy kész lenne lemondani az erőszakos módszerekről és tárgyalni a politikai megoldásról,²⁰ az év februárjában létrejöhett a tűzszünet az LTTE és a szingaléz kormány között. A norvég közvetítéssel akadozva folyó béketárgyalásokon a felkelő csoport mint tárgyalófél jelenhetett meg, és bár államalapítási jogát nem kívánják elismerni, a teljes illegalitásból való kilépése óriási politikai eredmény egy ilyen szervezet esetében. Tevékenységüket (és nyilvánosságpolitikájukat is) ilyen helyzetben annak figyelembevételével kell szervezniük, hogy fenntarthassák tárgyalóképességüket. Bár a tűzszünet – különösen a gyengélkedő tárgyalási folyamat tükrében – igen törekenynek tűnik, a konfliktus jelenlegi szakaszában a politikai jellegű megnyilvánulások a korábbiakhoz képest magasabb reprezentációt igényelnek. Ez minden bizonnyal egyre hangsúlyosabb eleme lesz a jövőben az LTTE kommunikációjának. Ez egyszerre kínál lehetőséget kínál kitörni abból a kommunikációs körből, melybe az utóbbi években a felek belekényszerítették egymást. E tevékenységet a propagandaszerű elemek dominálták, melyek jellegükénél fogva alkalmasak voltak ugyan az ellenségkép megteremtésére, de totális antagonizmust sugallva elzárták az értelmes párbeszéd csatornáit.

Az LTTE politikai csoporttá konszolidálásának elengedhetetlen feltétele, hogy megteremtsék „helyét a nap alatt”. Srí Lankán ugyanis (mint általában) a polgárháború felszámolása nem igényli az ellenfél megsemmisítését. Elfogadtatása a többségi társadalommal és politikai mozgásterének biztosítása egyben kommunikációs feladat is, mely a múlt tisztázása és a hatalmi viszonyok rendezése mellett elvezethet a tamil és szingaléz népek évezredes, közös múltjának „újrafelfedezéséig”. Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az adott térségnek (Irakkal ellentétben) van egy egyértelműen domináns és elismert rendező hatalma. Ez India. India társadalmának egy része és a szigetország két fő etnikuma között egyértelműen rokonság áll fenn. Az ázsiai nagyhatalom erős befolyást gyakorolhat a Srí Lanka-i belső folyamatokra, mint ahogy az a függetlenedés óta több ízben megtörtént.

Az iraki harci csoportok kommunikációja

Az iraki háború okai, a hiányos tervezés a háború utáni időszakra, a felkelés kibontakozása és az arra adott helytelen válaszok nem szűnő vita tárgyát képezik. Ma egy alacsony intenzitású polgárháború zajlik Irakban, amelynek a szamarrai Aranymecset felrobbantásával öngerjesztővé vált felekezeti erőszak a hajtómotorja. Az államszervezet működésével komoly

¹⁹ A szerző a világban élő tamilokat igyekszik megszólítani a Tamilnation.org honlap, melyen az LTTE tevékenysége is rendre helyet kap. Ld.: <http://www.tamilnation.org/lte/index.htm> ,

²⁰ Ld.: Népszabadság Online 2002. április 11. Link: <http://www.nol.hu/cikk/57439/> .

gondok vannak, biztonságot nem tudnak teremteni sem a koalíciós erők, sem az iraki hatóságok. Kialakult egy belső és egy külső menekültprobléma is.²¹ A biztonsági szervek nem rendelkeznek a köz bizalmával, a hadsereg aránylag kicsi és nem megfelelően felszerelt egy ilyen jellegű konfliktus megoldásához. Robert Gates védelmi miniszter 2007 februárjában így jellemezte a helyzetet: „A „polgárháború” kifejezés túlzott leegyszerűsítése a felettébb bonyolult iraki helyzetnek. Szerintem jelenleg négy háború folyik Irakban. Az egyik a síita-síitaellenes küzdelem délen, a második a felekezeti konfliktus, ami lényegében, de nem kizárólag Bagdadra koncentrálódik, a harmadik a felkelés, és a negyedik az al-Kaida, amely olykor a konfliktus összes többi elemét támadja.”²²

A Sri Lankai helyzettel ellentétben itt nem lehet egyetlen szervezetet kiemelni. A két meghatározó csoporton, a szunnitákén és a síitákén belül is igen sok egységről kell említést tenni. A szunnita csoportok kohéziója sok tényezőtől táplálkozik. Ezek: rokonság (törzs, klán, család), személyes kapcsolatok (főként a volt rezsim elitjére támaszkodó csoportoknál), vallás (a neoszalafi csoportoknál), bűnözői kapcsolatok, nacionalizmus, helyi vagy szomszédsági kapcsolatok és funkcionális követelmények (pl.: bombakészítés). Ezek a faktorok nem kizárólagosak, és minden csoportnál egynél több van jelen belőlük. Ma a legjelentősebb szunnita csoportok: Iraki Mudzsahid Hadsereg, Iraki Iszlám Hadsereg, Szunna Hadseregének Partizánjai, Iraki Ellenállási Mozgalom – 1920 Forradalmi Brigádok, Iraki Ellenállás Iszlám Frontja. Fontos faktor a külföldi önkéntesek kérdése. Ez kezdetben főleg az Al-Kaida mezopotámiai szervezeténél (ami újabban Iraki Iszlám Állam/al-Kaidának nevezi magát) játszott fontos szerepet. Mára a legtöbb szakértő szerint a csoport létszámának több mint 90%-a iraki, a vezetésben viszont még mindig jelentős a nem irakiak száma.

A felkelés síita részét tekintve két kiemelkedő csoportról lehet beszélni: a Mahdi-hadseregről és a Badr-szervezetről. A Mahdi-hadsereg Muklada al-Szadr irányítása alatt áll, a Badr-szervezetet az Iraki Iszlám Főtanács (korábban: Iraki Iszlám Forradalom Főtanácsa) irányítja. A Badr-szervezetet iráni segítséggel szervezték meg. A Mahdi-hadsereg alulról szerveződött, és ez volt aktívabb a koalíciós erőkkel szemben.

Kommunikációs szempontból a szunnita csoportok jelentősebbek, mivel ezek folytatnak kiemelkedően intenzív „PR-tevékenységet”. Az iraki szunnita felkelésben résztvevő szervezeteket két nagy csoportba lehet sorolni: az iszlamisták (pl.: Iraki Iszlám Állam/al-Kaida) és a nacionalisták (pl.: Iraki Iszlám Hadsereg) csoportjára. Az iszlamisták egy globális harc részének tekintik az iraki küzdelmet, amelynek végső célja az amerikai dominancia megtörése és a nyugati befolyás kiszorítása. A nacionalisták inkább egy hagyományos felszabadító háborúban gondolkodnak. A beállítottságtól függően mások a kommunikációs céljaik, és más a stratégiájuk. A modern iszlám militantizmus fő törekvése, hogy mobilizáljon, radikalizáljon és támogatást szerezzen. A nacionalista csoportok esetében a cél sokkal inkább az arab világ támogatásának megszerzése, úgy anyagi, mint erkölcsi értelemben. A felkelő szervezetek és szimpatizánsaik honlapokat tartanak fent, amelyek alternatív nézőpontot kínálnak néhány közönségcsoportnak. Közös jellemzőjük, hogy gyakran

²¹ Az UNHCR adatai szerint 2007 szeptemberében több mint 4 millió iraki menekült volt, akik közül 2,2 millió Irakon belül élt, míg kb. ugyanennyi iraki a környező országokban keresett menedéket. Lásd: Statistics on Displaced Iraqis around the World

<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home/opendoc.pdf?tbl=SUBSITES&id=470387fc2>

²² DoD News Briefing with Secretary Gates and Gen. Pace from Pentagon , Presenter: Secretary of Defense Robert Gates and Chairman, Joint Chiefs of Staff Gen. Peter Pace, February 02, 2007 9:55 AM EST <http://www.defenselink.mil/Transcripts/Transcript.aspx?TranscriptID=3879>

mutogatnak és hivatkoznak az állítólagos nyugati cenzúrára és a hagyományos sajtócenzúrára.²³

Harci metodikák és kommunikációs lehetőségek

Petraeus tábornok úgy fogalmazott, hogy „az iraki és afganisztáni háborúk nem olyan konfliktusok, amilyenekre az amerikai hadsereg a legjobban fel lett volna készülve 2001-ben, de meg kell tanulnunk és meg fogjuk tanulni megvívni őket.”

A harci csoportok által alkalmazott legelterjedtebb támadási módok a következők:

- improvizált robbanó eszközök (amerikai zsargonban Improvised Explosive Device, azaz IED); az amerikaiak szerint Irán által szállított EFP-k (Explosively Formed Penetrator);
- öngyilkos merénylők által működésbe hozott autóbombák (amerikai zsargonban Vehicle Born Improvised Explosive Device, azaz VBIED);
- öngyilkos merénylők;
- indirekt támadási módok (aknavetők, orvlövészek alkalmazása).

A „felkelő média” alapvető eszköze a szöveges nyilatkozat, ami nagy általánosságban nem hosszabb egy oldalnál. Két alapvető formája van. Az egyik a műveleti nyilatkozat, amelyben egy végrehajtott akció részleteit ismertetik. A másik a felkelők elvi álláspontjának tisztázására szolgál. Egyes nyilatkozatok áttekintést nyújtanak a korábbi nyilatkozatokról, vagy újabb írásos vagy audiovizuális nyilatkozatok publikálását jelentik be.²⁴ A műveleti nyilatkozatok igyekeznek tényszerűek lenni, megadják a támadás helyét, idejét, módját, jellegét; károkat, ellenséges veszteségek becsülnék meg. A nyilatkozatfajták nem kötöttek, vagyis egy műveleti nyilatkozatban a csoport a politikai álláspontját is tisztázhatja, és mellékelhet linket a támadás felvételéhez is.

A sajtónyilatkozatokból meg lehet tudni, hogy a felkelő szervezetek milyen képet szeretnének magukról kialakítani. Érdekesség, hogy a szunnita felkelés ma már nyilatkozataiban nem csupán a koalíciós erők ellen végrehajtott merényleteket vállalja, hanem az iraki kormányerők és a síita lakosság ellen végrehajtott akciókat is. A sajtónyilatkozatok arra nem szoktak magyarázatot adni, hogy az akcióra miért került sor, de ez a szóhasználatból általában kiderül. Más nacionalista felkelésekkel szemben az irakinak az a sajátossága, hogy a nyelvezete uniformizált, és vallási fogalmakat használ az ellenségei leírására. (Pl.: az amerikai erőket keresztieseknek, vagy a kereszt imádóinak nevezik, az iraki rendőrség tagjai a hitehagyottak). A nyilatkozatok legnagyobb terjesztési pontjai az olyan internetes fórumok, amelyek szimpatizálnak a felkelés céljaival. Ezért ezek az üzenetek sokszor kiegészülnek a fórumozók nyilatkozataival.

²³ Ez volt az al-Kaida érve is akkor, amikor létrehozta az alneda.com-ot. Azzal pedig, hogy az utódoldalakat fenntartotta, alternatív forrásból származó információkat és híreket tálalt a mozgalomról úgy, hogy közben teljes kontrollt gyakorolt felettük. Lásd: Steve Coll and Susan B. Glasser: Terrorists Turn to the Web as Base of Operations, Washington Post, August 7, 2005

²⁴ Daniel Kimmage and Kathleen Ridolfo: Iraqi Insurgent Meida – The War of Images and Ideas ; Radio Free Europe Radio Free Liberty , June 26, 2007 <http://realaudio.rferl.org/online/OLPDFfiles/insurgent.pdf>

Egyéb írott publikálási formák:

- *Programszövegek.* Ezekben a céljaikat és elképzeléseiket közlik az olvasókkal (a csoportok honlapjain rendszerint a „programunk” vagy „krédónk” címszó alatt található). Programról szóló üzeneteket szokás szimpatizáns oldalakon is elhelyezni.
- *Inspiratív szövegek.* Ezek célja, hogy új szimpatizánsokat nyerjenek meg, és motiválják a meglévőket. A műfajhatárok elmosódottsága miatt a legtöbb megjelenő anyag inspirációs célokat is szolgál. Az inspirációs szövegek két műfajba sorolhatók: költészet és mártíréletrajz. Az utóbbi öngyilkos merénylők idealizált életét mutatja be, hogy mások példát vehessenek róluk. De az is előfordul, hogy alacsony rangú ismeretlen személyekről írnak, akik elkötelezettségükkel, bátorságukkal és jámborságukkal mutatnak példát. Az Al-Furqan Médiaprodukción Intézet rendszeresen ad ki mártíréletrajz-gyűjteményeket.
- *Periodikák.* Sok felkelő csoport ad ki heti vagy havi megjelenésű periodikákat. Jellemző rájuk, hogy professzionális szerkesztésűek, teljes oldalas színes fényképekkel, grafikonokkal jelennek meg.

Az iraki felkelők csúcstechnikájú médiakommunikációja a központi eleme a jelenlegi terrorista médiakommunikációnak. Az alexandriai és virginiai bázisú IntelCenter elemzői szerint tucatnál több csoport gyártott/gyárt Irakban saját videókat. 2003 vége óta növekszik az ún. mudzsahedin filmek száma, amelyeket legtöbbször DVD-n forgalmaznak az iraki arab piacokon és bazárokon, és részben vagy egészben felteszik őket az internetre is.

A filmek általában olyan akciókat mutatnak be, amikor a felkelők útszéli bombákkal támadják az amerikai, Humvee-kben járőröző katonai erőket. Olyan jelenetek is láthatók, hogy a felkelők vállról indítható föld-levegő rakétákat lönek ki a felettük repülő amerikai katonai gépekre. Gyakorlati és taktikai tanácsokat adnak a felkelőknek a támadások tervezésével és végrehajtásával, valamint a fegyverek használatával kapcsolatban és anyagai támogatást kérnek. Az elfogott és halálra ítélt irakiak és külföldiek utolsó pillanatait közvetítik röviddel a kivégzésük előtt, sokszor véres jeleneteket mutatnak be magáról a kivégzésről. Azt célozzák, hogy a Közel-Keleten, Közép- és Kelet-Ázsiában, Európában és Észak-Amerikában felkeltsék a potenciális önkéntesek érdeklődését a „mártírok brigádjainak tagjává” válás iránt.²⁵

Az International Crisis Group 2006 februárjában kiadott egy jelentést, amely a felkelő csoportokat kommunikációs képességeik szerint osztályozta. A begyűjtött adatok alapján négy csoport emelkedett ki. Valamennyien kifejlesztettek felismerhető, professzionális és megszakítás nélküli kommunikációs csatornákat, amelyeken – többek között – felelősséget vállalnak a támadásaikért. A négy szervezet a következő:

- *Iraki Iszlám Állam/al-Kaida.* Napi híreket tesz közzé, 2005 decemberéig két hivatalos honlapja volt, de akkor mindkettőt leállították. Megjelentet egy rövid havi magazint *Siyar A'lam Al-Shuhada'* (Mártírok életrajzai) címen, valamint egy másik magazint, ami

²⁵ A külföldi öngyilkos merénylők életéről és tetteiről egyes csoportok periodikákban számolnak be. Lásd pl.: Abdul Hameed Bakier: *New Issue of the Martyrs' Biographies Released*, The Jamestown Foundation, *Terrorism Focus*, Volume 4, Issue 8 (April 3, 2007) <http://jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2373292>

rendszeretlenebbül jelenik meg Sawt al-Jihad (A dzsihád hangja) címmel.²⁶ 2006 elején csatlakozott a Mudzsahedin Súra Tanácshoz, majd 2006 októberében az Iraki Iszlám Állam nevű csoportosuláshoz, azóta az ő nevükben nyilatkozik.²⁷

– *A Szunna Hadseregének Partizánjai*. Napi bejelentéseket tesz a műveleteiről, működtetett egy weblapot, amíg 2005 decemberében le nem állították, publikál egy havi összeállítást a katonai szárny kiadványaiból Hasad al-Mujahedin (A mudzsahedek termése) címmel, valamint kiadja az al-Ansart, a politikai ág magazinját. Alapvetően szalafi csoport, annak ellenére, hogy nagy hangsúlyt helyez a patrióta témákra. Azt tartják róla, hogy legalább annyira radikális, mint az Al-Kaida Mezopotámiai Szervezete.

– *Az Iraki Iszlám Hadsereg*. Szintén napi rendszerességgel ad magáról hírt, saját weboldala van, kiadja az al-Fursan című havi magazint, ami 50 oldalas is lehet. Egy erősen szalafi vonal vegyül benne kemény patrióta üzenettel. Széles körben úgy vélik Irakban és külföldön egyaránt, hogy a felkelő csoportok között a nacionalista vonalat képviseli.

– *Az Iraki Ellenállás Iszlám Frontja* (amit a kezdőbetűi után Jami-nak emlegetnek, ami mecsetet vagy összejövetelt jelent). Megbízható forrás szerint több, mint néhány fegyveres csoport „PR-orgánuma”, sokkal inkább egy önálló fegyveres csoport. Heti rendszerességgel közöl üzeneteket az általa vállalt műveletekről, átfogó weboldala van, és egy terjedelmes havi magazint jelentet meg. A Jami mélyen nacionalista, egy kis szalafi felhanggal. Előadásmódja alapján is a jók közé tartozik.

A fentiek mellett több kisebb csoportot is azonosítottak, amelyek nem naponta, de rendszeres időközökben adnak ki nyilatkozatokat vagy videókat.

Az anyagok széleskörű terjesztésében különböző virtuális szervezetek játszanak központi szerepet:

– *Al-Sahab (felhő) Médiaintézet*: Elsősorban a bin Laden-féle al-Kaidához és vezető tálibokhoz kapcsolódik (pl.: Zawahiri videóit is ők gyártják). Afganisztáni támadások videóit terjesztik, és készítenek egy magazint az afgán mudzsahidekről. Nagyon jó minőségű anyagokat tesznek közzé, a DivX formátumot kedvelik videóknál, anyagaik sokszor angol nyelvű felirattal jelennek meg. Ez arra utal, hogy az angolul beszélő muszlimokat és a nyugati médiát egyaránt meg akarják szólítani. Az Al-Fajr Médiaközponton át jutnak el az anyagaik az internetre.

– *Globális Iszlám Médiafront*: Sokféle anyagot készít, beleértve a havi megjelenésű Sada al-Jihad és Sada al-Rafidayn című internetes folyóiratot.²⁸ Írott anyagokat is terjesztenek, valamint az al-Kaida vezetőinek beszédeit fordítják más nyelvekre. A Globális Iszlám Médiafront szimpatizál az Iraki Iszlám Állam/al-Kaidával.

²⁶ Evan Kohlmann: Only the Beginning, National Review Online, June 21, 2004,

²⁷ Maga az Iraki Iszlám Állam elnevezés is egy propaganda fogás, amivel azt a látszatot próbálják kelteni, hogy Irak jelentős része a csoport irányítása alatt áll. Az Iraki Iszlám Állam keretén belül minisztériumok létrehozását és egyéb, állami szerepet utánzó döntéseket jelentettek be.

²⁸ Lásd bővebben: Abdul Hameed Bakier: The 14th Issue of Sada al-Jihad Released, The Jamestown Foundation Terrorism Focus, Volume 4, Issue 10 (April 17, 2007) <http://www.jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2373327>

– *Al-Fajr (napfelkelte) Médiaközpont* elsősorban más csoportok anyagainak terjesztését végzi (Iraki Iszlám Állam/al-Kaida, Al-Furqan stb.) Olykor készítőként is feltűnik.

– *Al-Boraq Médiaközpont*: Elsősorban szöveges közlemények kiadásával foglalkozik. A csoportnak van egy saját fóruma, és más csoportoktól származó médiaanyagokat is elérhetővé tesz. A csoport Médiabőség címen kiadott egy tanulmányt, amelyben arra figyelmeztet, hogy a dzsihadista médiának ki kell alakítania autoritatív, legitim „márkákat”, amelyek képesek versenyezni a hagyományos média termékeivel. A csoport honlapjának két része van: az egyik a felkelő csoportok közleményei olvashatók, a másik rész kizárólag az Iraki Iszlám Állam/al-Kaidának van fenntartva. Más médiaközpontok anyagai is olvashatók a honlapon.

– *Al-Furqan Médiatartalom Készítő Intézet*: Az al-Furqan az Iraki Iszlám Állam/al-Kaida első számú médiatartalom-gyártója. Ő készíti szinte minden videóját, filmre vett nyilatkozatát, és az Iraki Iszlám Állam/al-Kaidához kapcsolható mártírok életrajzait is. Az Al-Fajr Médiaintézeten keresztül terjeszti az anyagait.²⁹

Az iraki harci csoportok kommunikációjának értékelése

Az Iraki Iszlám Állam/al-Kaida médiagépezete jobban működik, mint a legtöbb iraki szervezeté, mivel könnyebben kihelyezhetik a gyártási feladatokat. Az összes jelentős felkelő csoport rendelkezik saját médiatartalmakat készítő részleggel. Míg az Iraki Iszlám Állam/al-Kaida magát a globális harc részének tekinti, addig a többi felkelő csoport csupán az iraki megszállás és az iráni befolyás megszüntetését tekinti céljának. Ezek a csoportok nem toboroznak külföldi harcosokat, de a médiarészlegeiken keresztül elérik az egész arab világot, és ezzel befolyásolják a képet, ami az iraki eseményekről kialakul. Ez az anyagi támogatottságukon is meglátszik.

A felkelők üzeneteit sokféleképpen lehet felelősíteni. Arab műholdas TV-csatornák, olyanok, amelyeket a média főáramába lehet sorolni, rendszeresen használnak fel a felkelők által készített médiaanyagokat. A nagy arab napilapok, mint az al-Quds al-Arabi szintén vesznek át a felkelők által készített nyilatkozatokat.

Célcsoportnak elsősorban a fiatal, technikailag felkészült, tanult, legalább a középosztályhoz tartozó arabokat tekintik. Az elsődleges eszközök az arab nyelvű weboldalak és fórumok. Mivel a legtöbb anyag letölthető, és DVD-n vagy más módon tovább terjeszthető, az arab anyanyelvű, nagysebességű internet-hozzáféréssel rendelkező, politika iránt érdeklődő fiatalokat célozzák meg. Maga Irak nem célcsoport a webes alapú felkelő média számára, de az anyagok DVD-n megvásárolhatók Irakban. Ennek oka az energiaellátás rossz minősége és a korlátozott otthoni internet-hozzáférés.

A célcsoporton belül kiemelkedő helyet foglalnak el a „szimpatizánsok” (anyagi támogatást remélnek tőlük) és a médiafőáramba tartozók (lásd: erősítő effektus).

Az aktív részvétel a szimpatizáns fórumokon és weboldalakon biztosítéka annak, hogy ha egy anyag felkerül, azt máshova is fel fogják tölteni, biztosítva az anyag széleskörű megjelenését. Ezzel biztosítva van az információk állandó jelenléte és folyamatos áramlása.

²⁹ Daniel Kimmage and Kathleen Ridolfo: Iraqi Insurgent Media – The War of Images and Ideas ; Radio Free Europe Radio Free Liberty , June 26, 2007 <http://realaudio.rferl.org/online/OLPDFfiles/insurgent.pdf>

Ezt az sem akadályozhatja meg, ha néhány oldal valamilyen okból megszűnik. Ez a módszer nagy közönséget is biztosít.

A felkelő média célja nem a pontosság, hanem az, hogy szimpátiát váltson ki az ügy iránt az arab világban. A felkelő média célpontja az Amerika-ellenes fogyasztó, aki nagy valószínűséggel inkább a felkelőknek hisz, mint a hivatalos amerikai adatoknak. Mivel minden csoport a saját adatait publikálja, a pontosság nem erőssége ennek a modellnek.

A felkelők alapüzenete egyszerű: a szunnita felkelés sikeresen szembeszáll az amerikai megszállókkal, az áruló iraki kormánnyal és a síita milíciákkal. Ma már, ideológiai beállítottságtól függetlenül, a legtöbb csoport az iráni befolyást ugyanolyan súlyos kihívásnak tekinti, mint az amerikai megszállást. Az amerikai jelenlét az utóbbi időben veszített fontosságából, mivel közfelfogás szerint az amerikaiak nemsokára ki fognak vonulni Irakból. Ezen túlmenően a felkelő csoportok nem tudtak koherens politikai üzenetet kialakítani, képet adni a kivonulás utáni Irakról. Ez jelenti a felkelés gyenge pontját, mivel hiába utasítják vissza a jelenlegi politikai folyamatot, nem kínálnak életképes alternatívát a fegyveres harcra túl.

Annak ellenére, hogy a felkelők a retorikájukban leginkább a dzsihadista szóhasználatot alkalmazzák, jövőképeik igencsak eltérőek. Az egyik szerint az Irakban történő események csak részét képezik egy globális harcnak, egyfajta civilizációk összecsapásának, a másik szerint egyszerű nemzeti felszabadító harcról van szó. A felkelő média figyelmének középpontjába egyre inkább a felekezeti ellentétek, illetve az iráni befolyás feltételezett növekedése kerül. Ennek bizonyítéka, hogy a felekezeti jellegű gyilkosságokat követő megtorlások egyre nagyobb helyet foglalnak el a felkelő média termékeiben.

*

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a méreteiben, jelentőségében, a világpolitikára gyakorolt hatásában egymástól nagyságrendekkel eltérő két állam felkelő csoportjainak kommunikációja módszereiben és eszközeiben nagyon hasonló – a lépték persze más. A cél a félelemkeltés, a gazdasági és politikai szereplőkre való nyomásgyakorlás, a figyelemfelkeltés és a károkozás. A módszerek változatosak és egyre fejlettebbek, de az alapjuk még mindig az erőszak, mert mindmáig ez kelti a legnagyobb figyelmet. Az eszközök 21. századiak: honlapok, weboldalak, internetes kiadványok, interneten elérhető filmek és videók. Visszaszorulóban vannak ugyan, de még vannak plakátok, röplapok, folyóiratok és egyéb periodikák, és más papíralapú propagandaanyagok is. A rádió és a televízió változatlanul fontos, de a jelentőségük kisebb, mint a korábbiakban volt.

A felkelő csoportok megfelelő kommunikációs eszközökkel – amelyeket az ellenség nem tud gátolni vagy diszkreditálni – olyan erősokszorozóra tehetnek szert, ami komoly vereségeken is átsegítheti őket az ellenségben és a célcsoportban kialakult tekintélykép elvesztése nélkül.